

AZ IGAZI „KONZERV”

AVAGY SZERÉNY JAVALLATOK AZ IDEOLÓGIAI KÜZDŐTÉR VITÉZLŐ BAJNOKAINAK

GRÓB LÁSZLÓ

„A 2010-es években a magyarországi új jobboldal sikertelensége sokak szerint abból fakadt, hogy megfogalmazásaiban túl puha és ideológiai ellenfeleivel szemben túlságosan kíméletes volt.”

Szócikk-részlet egy 2080-as politikai kisenciklopédiából

Mostanában rengetegen úgy keresgélnek az „igazi konzervatívizmust”, mint annak idején a lovagok a Szent Grált. Az eddigi eredmények viszont inkább a Monty Python-féle változatra hasonlítanak.

KIK AZ „IGAZI KONZERVATÍVOK” ÉS MIT AKARNAK?

Kezdetben vala a baloldali hegemonia (csak érteném magam, minek ez az eufémizmus a múlt idővel: sajna a társadalomtudományi közbeszédben még mindig baloldali hegemonia van, de ebbe most ne menjünk bele, elég baj ez így is, hát még ha erre pazaroljuk a drága oldalakat). Szóval, régebben jótét balliberális szerzők rendszeresen okítottak minket, hogy milyen az „igazi jobboldali” – kb. ugyanabban a stílusban, mint a nagyon türelmes tanító bácsi a teljesen hüjje Pistikét. A lényeg: az „igazi” jobboldali onnan ismerszik meg, hogy öt-percenként elhatárolódik az összes jobboldali szélsőségtől, tehát nagyjából mindentől, ami a boldogult SZDSZ programjában nem szerepelt. Azonfelül vita nélkül elismeri saját kisebbségét és a balliberális eszme felsőbbrendű voltát. Hát, mi tagadás, elég kevés „igazi konzervatívot” sikerült összegyűjteni 2010-ig. Aztán valahogy mégis szaporodni kezdtek... s szaporodnak máig is.

Később, ahogy a politika fordult jobbra, úgy sokasodtak az önmagukat konzervatívoknak vallók közt is a megmondóemberek. Most már egyik konzervatív okítja ki – *expressis verbis*, vagy csak szőrmentén, kurázsitól és vérmérséklettől függően – a többi konzervatívot, hogy milyen is az „igazi”. Lezárhatnánk azzal itt a kérdéskört, hogy mindenki önmagát tartja a „legigazibb” konzervatívnak, úgyhogy nagyjából önreflexiókról van szó – ami igaz is, de azért ez kissé hosszabb.

Sajnos a hagyomány nem vész el, s még csak át sem nagyon alakul: vannak ugyebár az önmagukat „mérsékelt”, „liberális”, „valódi” konzervatívoknak vallók – ezekről írta korunk egyik kiváló politikai filozófusa, hogy „libsik és »valódi konzervatívok« – ezt a kettőt nekem valamiért nehéz megkülönböztetnem”.¹ Amióta ezt olvastam, azóta nyugodtabb vagyok, nem bennem lehet (csak) a hiba, ugyanis írásaik alapján én is képtelen vagyok megkülönböztetni őket – a szerzők alapján sikerül csak, ugyanis más-más, de általában jól dotált intézményekben/szerkesztőségekben ülnek és alkotnak.

1 Pozsonyi Ádám: *Gizit hazavinni a díszkóból*, <<https://888.hu/piszkostizenketto/gizit-hazavinni-a-diszko-bol-4149711/>>.

Akkor most essünk neki a teoretikus résznek: nézzük, hogyan épülnek fel ezek a cikkek! 1) Először is végy tekintélyes neveket és hivatkozz rájuk unostalanul: leginkább Scruton, bár mióta Orbánnal barátok, meg kinyesték a városszépészeti bizottságból, azért kissé ő is gyanús lett... de vannak más tuti nevek is (erről később). 2) Állapítsd meg, hogy az „igazi konzervatív” tulajdonképpen liberális! Csak taláalomra: „A konzervativizmus a klasszikus liberalizmusra elsősorban hagyományként, ha tetszik, az európai civilizáció [...] közös örökségeként, és nem elvont elméleti-filozófiai rendszerként tekint.”² No persze, „megszüntetve megőriz”, ha még rémlik... 3) Állapítsd meg, hogy az „igazi konzervatív” ódzkodik minden szélsőségről, és hívj fel erre más konzervatívokat is! Ugyanis az „igazi konzervatív” legalább annyira rühelli a radikalizmus mindenféle (valódi vagy általa vizionált) jobboldali formáját, mint egy echte balliberális – ergo megmaradt a jól ismert főfeladat és össznépi értelmiségi penzum: az „elhatárolódsi”. 4) Állapítsd meg, hogy az „igazi konzervatív” ódzkodik a politikai cselekvéstől, neadjisten a politikai hatalomtól, és hívj fel erre más konzervatívokat is! 5) Állapítsd meg, hogy az „igazi konzervatív” nem süpped bele a magyar mocsárba/ugarba/posványba, de azért figyelembe veszi a nemzeti sajátosságokat (ám persze csak mértékkel).

SZERÉNY JAVASLATOK

Akkor most – klasszikust idézve: „Mi a teendő?” Fogalmazzunk meg néhány igazán szerény javaslatot a fenti kórisme alapján.

1) Szomorú szívvel bár, de tudomásul kell venni a tényt, hogy a balliberálisoktól belátható időn belül nem érdemes és nem is lehet hasznosítható szellemi muníciót várni. A nyugati balliberális oldaltól az őket elsodort szélsőséges és lassan a racionalitás legtágabb határait feszegető extremitások eluralkodása miatt, a magyar balliberális oldaltól pedig annak szellemi állapota miatt. Ez utóbbi nagyjából versenyképes a politikai reprezentációjának állapotával.

a balliberálisoktól belátható időn belül nem érdemes hasznosítható szellemi muníciót várni

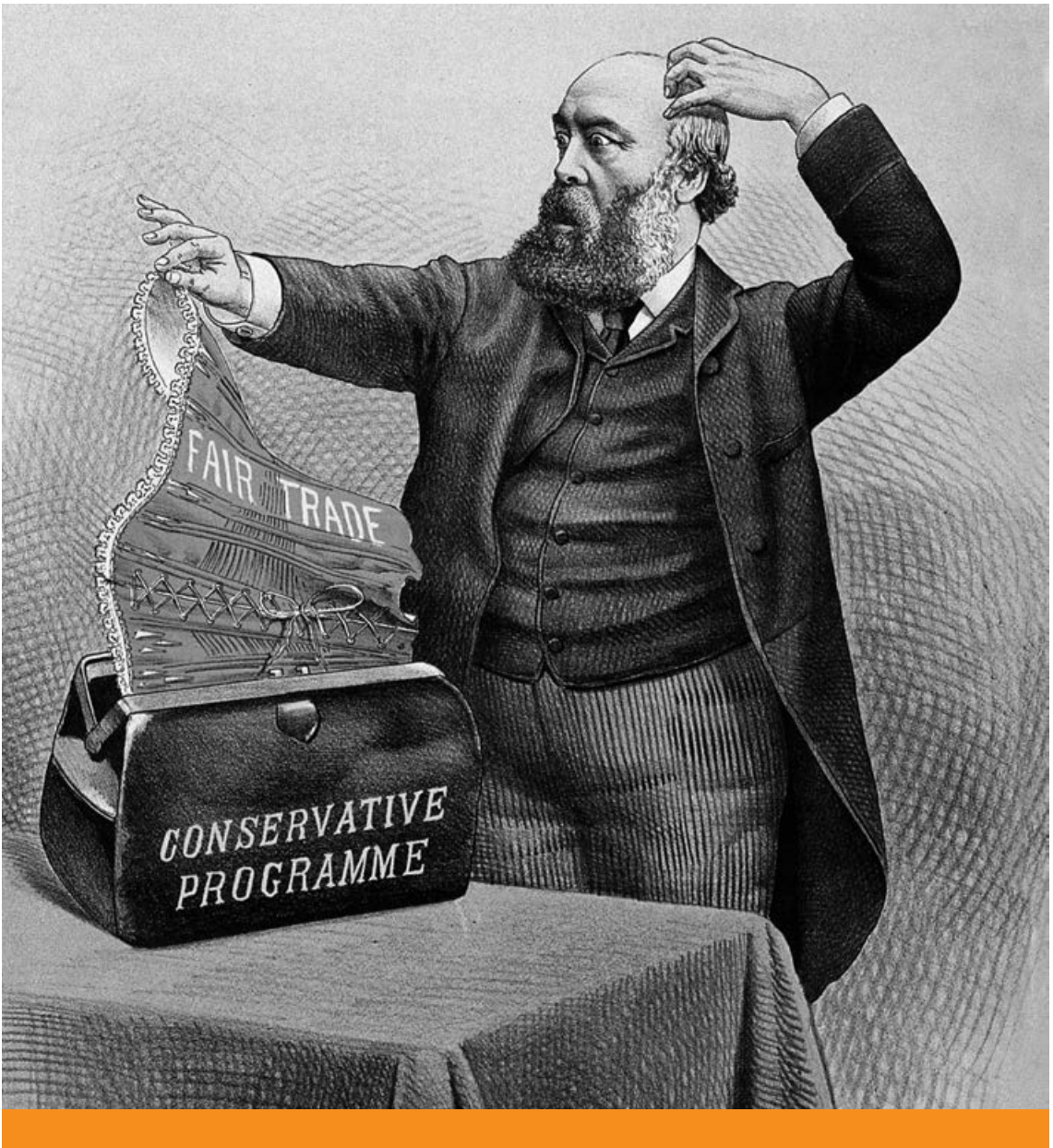
Úgyhogy arrogánsan elővezetett húsz-harmincéves közhelyeiket nyugodtan negligálhatjuk. Egy gonddal kevesebb! A balos agybajok – mint például a gender, a politikailag korrekt beszéd – ellen nem a filozófia, hanem a politikai cselekvés síkján kell fellépni. Nem írogatni

kell ellenük a sokadik újságcikket, megcáfolandó a minden józan észnek elmentmondó teóriáikat, hanem megfelelő törvények és főleg igazságszolgáltatás kellene, amelyek megvédik a gyermekeinket és az iskoláinkat.

2) Hagyni kell elreppenni a „független értelmiségi” illúziójának kék madarát – szárnyaljon tova a horizonton, s tudomásul kell venni a „bérencség” szomorú, de valós tényállását. Abba kellene már hagyni ezt a „legyünk független értelmiségiek” nyavalygást! Törődjünk bele: elenyészően csekély számú kivételtől eltekintve nem lehet független a magyar értelmiségi. Egyrészt a „független értelmiségi” hazánkban a „ballib megmondóember” szinonimája és még sokáig az is marad. Másrészt valamelyik szekértáborhoz mindenkinek kell tartoznia, mert különben neki annyi. Ha valaki egy igen mélyenszántó esszében egyaránt megbírája a balliberális és a konzervatív oldalt – nem úgy, hogy tessék-lássék „építő kritikát gyakorol”, hanem amúgy hűsbavágóan, hogy fájjon –, az azonnal a két lövészárk között találja magát, ami különösebb harcászati kiképzés nélkül is belátható, hogy nem a túlélés záloga.

De emelkedjünk fel kissé a légies teória szféráiba a kenyérkereset napi rögválóságából! Ahogy ma nem létezik váltógazdaság a politikában, úgy nem létezik a politikai filozófiában sem. A politikában van egy hatalmas gyűjtőpárt, és azon belül frakciók/irányzatok/táborok (nem kívánt elem törlendő). Tehát a politikai érdekérvényesítés frontjai nem a pártok között, hanem a Fideszen

² KÖRÖSÉNYI András – MÁNDI Tibor: *Miért nem vagyunk „új jobboldaliak”?* Válasz Online 2019. május 6., <<https://www.valaszonline.hu/2019/05/06/miert-nem-vagyunk-uj-jobboldaliak>>. (Vö. BÉKÉS Márton: *Új jobboldal*, Kommentár 2019/1., 3–12. – a Szerk.)

belül húzódnak. Ezt leképezve a konzervatív gondolat szellemi frontjai sem a baloldaliakkal/liberálisokkal/szocialistákkal (nem kívánt elem törlendő – szívem szerint mindegyik³) szemben húzódnak, hanem a „konzervatív” gondolat képviselői, csoportjai között – vagyis óhatatlanul a „mamelukok” között. Rohadt nehéz lenne ugyanis magyar konzervatív politikai filozófiát művelni totálisan függetlenül gondolkodásunkat a Fidesz politikájától – ha viszont reflektálunk rá, akkor óhatatlanul mamelukká válunk, mivel valamilyen fokban, ha akarjuk, ha nem, egyet fogunk érteni vele. És akkor máris ránk csaphat a kormánybérencség pörölye, amit persze a „teljesen független” jobboldali forgat a kezében. Sajna ez ilyen egyszerű...

De hogy ne csak általánosságban vagdalkozzunk, ez egy tudományos cikkben polkorrektül kifejtve így hangzik: „Az új jobboldal⁴ politikai gondolkodásának tartalmi jellemzőit megítélésünk szerint egyetlen elv fogja egybe: a politikai cselekvés hatékonyságának minél teljesebb megvalósítása, ami a gyakorlatban a kormányzati pozícióba került jobboldal politikai mozgásterének

Hamis konzervatívok
– A szabadkereskedelem
oldalán álló torykról
készített karikatúra
(Tom Merry, 1887)
(Welcome Collection)

³ Nem kell mindjárt szélsőségszezni – ez csak egy ócska szóvicc volt!

⁴ Kissé keveredik mindenhol a szóbanforgó cikközönben az „újkonzervatív” és az „új jobboldal”, „alternatív jobboldal” stb. – de ettől most tekintsünk el! Ugyanis az Evola–Guénon–Benoist-féle újjobboldalisággal még a legvadabbak sem merték a kommentárosokat megvádolni – ezt annak idején a Vona vezette Jobbik ideológiai ledorongolásra tartogatták – aztán láthattuk, mi lett belőle...

radikális kibővítésében ragadható meg.”⁵ Nem polkorrektül pedig: „Világos a szándék, hogy az új jobboldal a NER politikai-ideológiai programadója, egyben igazolója kíván lenni.”⁶ Lefordítva: az új jobboldal hatalom- és pozícióéhes fickók gyülekezete, akik státuszt meg vélhetőleg forrást akarnak. S ha már itt tartunk: egy rövidke kitérő erejéig nézzük a „rossz fiúkat”, kik is ők: „Noha az új jobboldalnak vannak előzményei, zászlóbontásának a nagyrészt új szerkesztőgárda által jegyzett – és a régítől politikailag elhatárolódó –, átalakított *Kommentár* folyóirat 2018. őszi megjelenését tekintjük.”⁷ Na, ez most komoly? Megnézték a szerzők legalább az utolsó pár *Kommentár* tartalomjegyzékét?

Új jobboldal vagy *altright* Magyarországon? Van egyáltalán már ilyen? Szervezetten biztosan nincs, úgy érte a szervezettséget, mint újság, honlap, intézmény. Egy pár bátrabb szerző van, de – közvetlen vagy közvetett – állami pénztől független, a szó valódi értelmében „alternatív”, azaz a kanonizált jobboldallal versengő jobboldal nincs. Még nincs. Remélhetőleg csak „még”. Remélhetőleg lesz. Lesznek olyan bátor és szabadszellemű orgánusok és szerzők, mint az USA-ban mondjuk a pár évvel ezelőtti Breitbart, vagy egy Steve Bannon, egy Ann Coulter, egy Milo (ez utóbbit leginkább csak a leszélsőségeszt megkönnyítendő írtam ide, hogy ne kelljen már annyit kutakodni a neten).

3) Fel kellene nőni a konzervatív gondolkodás nagykorúságáig! Abba kellene hagyni azt az első pillantásra talán imponáló, de mélyebb vizsgálat esetén siralmasnak bizonyuló gyakorlatot, hogy klasszikus nevek árnyékában homályosan célozgatva irkálunk valami/valakik ellen. Lassan ugyanott tartunk, mint a boldogult Kádár-korban, hogy bármit írtak, kellett bele két Marx- meg egy Lenin-idézet – onnantól „legitim” volt, legalábbis védhető. Ezt hívták úgy, hogy „vörös farok” – s most nehogymár eljussunk a „konzervatív farok” fogalmáig! Merthogy röpködnek a Burke-, Tocqueville-, Hayek- és Oakeshott-idézetek, a merészebbeknek Carl Schmitt. Vagy csak úgy taláalomra még egy: Lord Acton és Polányi Károly, a nagy magyar „igazi” konzervatív.⁸ Látszólag persze jelentéktelen apróság ez, de ha meggondoljuk, mire szolgál: nem „én” mondom, hanem valaki nagy ember: tehát megtámogatom a saját véleményem

egy tekintéllyel, ha kell, ha nem. Ez egy eleve védekező alapállást feltételez, külső legitimitációforrás keresését, a belső biztonság, a saját igazság stabil tudata helyett. Például az említett cikkben markánsan megjelenik ez az attitűd,

persze a „nem-igazi konzervatívok” elleni vádként: „A konzervatívok közül sokan gondolják már jó ideje, hogy eszméik veszésre állnak a bölcsészetben, a társadalomtudományban, a filozófiában, a jogban, a szépirodalomban, a közélet nyilvánosságában. Ebből fakad az a kísértés, hogy ezeket a létező szellemi »fegyelmező hagyományokat« értéktelennek nyilvánítsák, másokat keressenek helyettük, vagy egyenesen leértékeljék az intézményesült szellemi szabadságot.”⁹ Rossz hír: egy valamirevaló konzervatív soha nem töpreng azon, hogy veszésre vagy nyeresre állnak-e az eszméi a bölcsészetben meg egyebütt, hanem úgy gondolja, hogy igaza van, s ha a többségi *establishment* nem ismeri fel az igazát, az az ő bajuk. Attól még nem „keres másokat helyettük”, bármennyi remeknél remekebb Polányi-idézettel bíztatják is erre.

4) Abba kellene hagyni a görcsös ragaszkodást az esszencialista definíciókhoz!¹⁰ A legtöbb vonatkozó írás azzal nyit, hogy valakiről (egy adott gondolkodóról, vagy esetleg egy leradírozandó megbírálandóról) megpróbál definíciót adni. Ez természetesen oda vezet, hogy egy adott attitűd ideális megtestesüléséről

5 KÖRÖSÉNYI-MÁNDI: *Miért nem vagyunk „új jobboldaliak”?*

6 Uo.

7 Uo. Ez a mondat indokolta, hogy ez az írás most itt jelenik meg – a szerző némi posztumusz legitimitációs kényszert érzett a cikk legalább egyetlen állításával kapcsolatban.

8 MIKE KÁROLY: *Konzervatív teendők kultúrharc idején*, Válasz Online 2019. február 14., <<https://www.valasz-online.hu/2019/02/14/mike-karoly-konzervativ-teendok-kulturharc-idejen>>.

9 Uo.

10 Ajánlott irodalom egy kis Sir Karl Popper – ha már ragaszkodunk a tekintélyekhez, s hogy itt és most mi is beleessünk ugyanebbe a hibába.

fel kellene nőni a konzervatív gondolkodás nagykorúságáig

való definíciógyártás következik, amivel össze lehet az illetőt hasonlítani. Például: ilyen és ilyen az „igazi konzervatív”, de XY nem olyan, hanem mondjuk „radikális” vagy „populista” vagy „új jobboldali”. Vegyük már észre, hogy a régi balliberális harcmodor áldozatai vagyunk! Emlékezhetünk még az SZDSZ-korszakra, amikor elég volt egyetlen stempli (úgy mint „fasiszta”, „náci alapvetés”, „soviniszta”, „rasszista”), és az illetőnek kampec volt. A következő évtizedét azzal tölthette, hogy magyarázhatta a bizonyítványát – amúgy teljesen feleslegesen, mert a kabátlopás-ügyből már soha nem bírt kikecmeregni.

Szóval, mi lenne, ha nem keresgelnénk tovább az „igazi konzervatív” platóni ideáját? Ha elfogadnánk, hogy a konzervativizmus egy attitűd, egyfajta reakció a világ dolgaira, egy döntési módszer, egy morális állapot, egy belső kényszer, ami viszonyulásunkat eldönti, és még folytatható hosszan. Senki nem teoretikus definíciók szerint fog viszonyulni mondjuk a magyarországi sajtóviszonyokhoz vagy a Sargentini-jelentéshez és a Walt Disney legújabb meleg-propagandájához. Ezért maximálisan érthető és természetes is, hogy adott esetben konzervatívok teljesen különbözőképp viszonyulnak egy adott jelenséghez. Nézzük meg a klímaváltozással kapcsolatos reakciókat. Sokféle konzervatív álláspont létezik ez ügyben, s ezekből több is legitim lehet. Sőt: egymást kizáró álláspontok is lehetnek legitimek. Egyszerre. (Persze csak ha elfeledjük azt a kicsinyes európeér gögőt, hogy Donald Trump csak egy bunkó alulképzett, de akarnak amerikai seftes, és amit csinál és mond, annak semmi értelme a legalább érettségivel rendelkezők számára.) Az egyéni, személyes attitűdből – vagy adott esetben épp a családi viszonyaiból – eredően két konzervatívnak gyökeresen eltérő, adott esetben szögesen ellentétes viszonyulása lehet, mondjuk a homoszexuális házassághoz vagy Izrael politikájához.¹¹ Akkor most melyikük az „igazi”? És akkor a másik egy balliberális „beszivárgó”? Mi az autentikus konzervatív reakció egy adott kérdéssel kapcsolatban? Látható, hogy ez a típusú megközelítés vezet el a *Szabad Nép*-félórákhoz, valamint az ellenfél proskribálásához. Mert az így érvelő óhatatlanul oda lyukad ki, hogy a saját álláspontját tartja az „igazi konzervatív” attitűdnek, az ettől eltérőek pedig az eltérés nagyságától függően csak eretnek lehetnek.

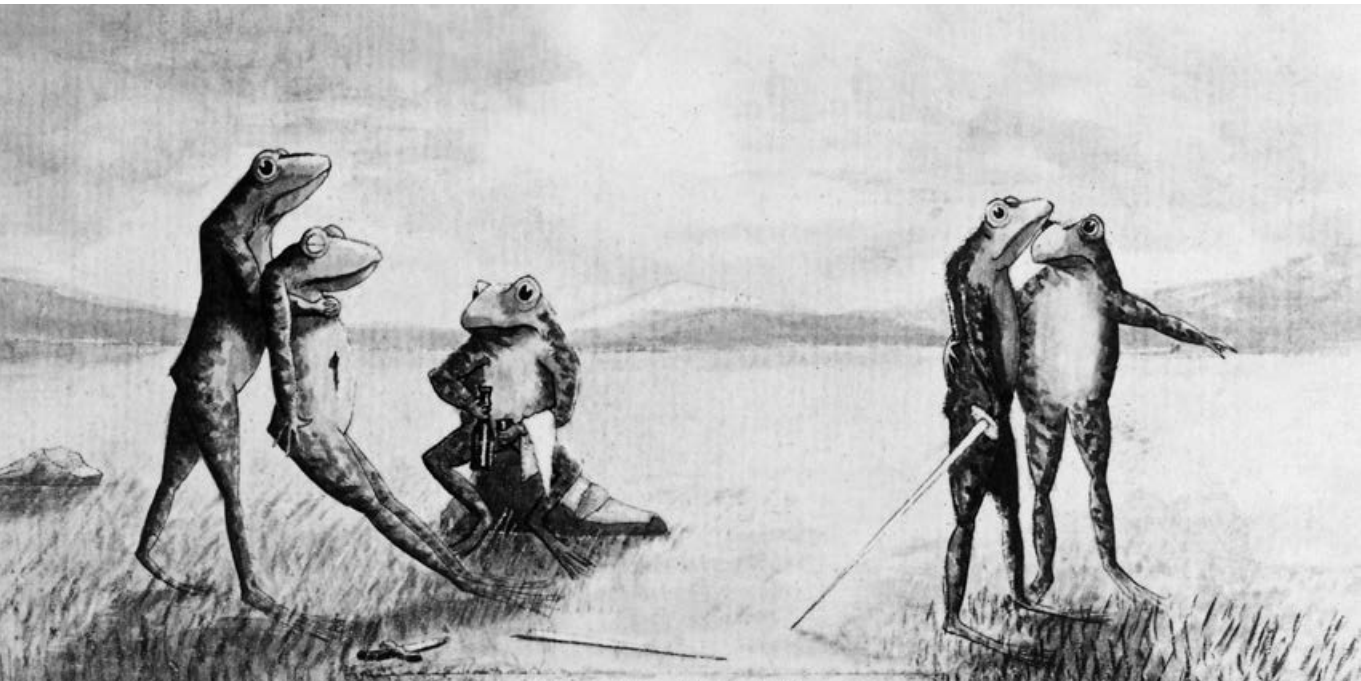
Ahelyett, hogy a felek civilizáltan megvitatnák a kérdést, elkezdődik a stemplizés, ami könnyen átfordul megbélyegzésbe: aki nem úgy gondolkodik, mint én, az nem „igazi”, az szélső-akármi, az populista, az demagóg és így tovább. S ha már felmerült: szép karriert futott be – nem kevésbé miniszterelnökünk határokön túli „közkezdveltségének” köszönhetően – a „populista” mint szitokszó. Hazai változata: „A konzervativizmus demokrácia mellett elkötelezettsége – ami véleményünk szerint nem fenntartások nélküli – korántsem jelenti a populizmushoz való közeledését. A populizmus [...] nem az, amit a konzervatívok elfogadnak a demokráciában, hanem éppen az, amit elutasítanak.”¹² Ez is afféle *ultima ratio* lett: ha már nagyon nem megy a másik ledorongolása teoretikus érvekkel, akkor kivágjuk a farbát: az illető „populista”. Most lehetne azzal jönni, hogy így gyakorlatilag a máskülönben szent tehénként ajnározott demokrácia egyik alaptézisét kérdőjelezzük meg (ellentétben a közkeletű populizmus-értelmezésekkel), de hagyjuk! Lényegesebb, hogy a normális politikai cselekvést stemplizik populistának – de persze szigorúan személyre szabottan. Amikor Barack Obama népszerű, akkor a széles néptömegek megtalálták álmodott vezetőjüket, ám amikor Trump az, akkor populista demagógiával megszedítette őket. Amikor Orbán „nemzeti konzultál”, akkor populista demagógiával ássa alá az amúgy remekül működő képviseleti demokráciát, amikor a svájciak népszavaznak, akkor többszázéves demokratikus hagyományait emelik át a jelen viszonyai közé. „Amikor a populizmust

mi lenne, ha nem
keresgelnénk tovább
az „igazi konzervatív”
platóni ideáját?

11 Az első kiválóan megfigyelhető volt Trump kampányában, a második az európai „szélsőjobb” pártok megítélésében, valamint ideológiai „átrendeződésükben”.

12 KÖRÖSÉNYI András – MÁNDI Tibor: *Konzervativizmus és új jobboldal, vonzások és választások – válasz a bírálóakra*, Válasz Online 2019. május 22., <<https://www.valaszonline.hu/2019/05/22/karacsony-andras-loffler-tibor-valasz>>.

Békaperspektíva – John P. Soule
szatirikus grafikáról készített
fotográfiája, 1876
(Wikimedia Commons)

bírálják, és »nem demokratikusnak« nevezik, szintén nehezen tudja megőrizni az ember a komolyságát, hisz a populizmus ugyanúgy jellemző a demokráciára, mint a demagógia.¹³

5) Az előzőek inverze: merni kellene új, önálló, saját gondolatokat, gondlatsorokat elővezetni. Mondjuk a saját nevünkben. Valaki egyszer azt mondta: „Legyen a ti beszédetek: igen, igen, nem, nem” (Máté 5,37). Ma is érvényes: nincs balliberális mankó, nincs *mainstream* konzervatív mankó: magad vagy – gondolkozz, írd, beszélj, mondd azt, ami neked, igen, *neked* jutott eszedbe (nem pedig amit itt-ott olvastál)! S ha már itt tartunk, araszoljunk egy kicsit hátrébb és nézzük a *rat-race* békaperspektívája helyett kissé történeti távlatból a mai magyar rögválóságot. Itt állunk egy recsegő-ropogó világrendben: Európa nyugati felének nagyjából annyi, akármilyen remek autógyárakat telepítenek is K-Európába. Európáról azt mondta egyszer valaki, hogy nem tudhatja, milyen az, aki nem élt az I. világháború előtt. Utána rájöttünk, hogy az sem tudhatja, aki nem élt a II. világháború előtt, vagy az ’50-es évek Nyugat-Európájában. Aki viszont most él, jobb, ha alaposan körülnéz, mert unokáinak már hiába fogja mesélni, mi a manó volt az az „Európa”, ami mélyebb, más, talán több mint egy *Made in EU* felirat a gyümölcsjoghurton. Bármennyire politikai propagandának hangzik is, attól még lehet igaz: „Európa” mint olyan, itt Keleten élhet túl (ez lehet a történelem végtelenül cinikus iróniájának egyik eklatáns példája) – s ehhez tényleg nem ártana összekapnunk magunkat szellemileg (is). Ebbe viszont beletartozik a magyar/európai/neo- konzervatív „új” jobboldaliság kiépítése hazánkban is. Márpedig ehhez az eddig unos-untalan idézett szövegek nem sok segítséget fognak nyújtani. Bármily fájdalmas, rögvös és tévedésekkel teli út lesz is, „saját” – majd’ azt mondtam: „autentikus” – gondolatokkal kell előrukkolni. Ha így jobban tetszik: egy új paradigmával. Amit a régi paradigma bajnokai ezerral fognak pocskondiázni, de hát úgy szép az élet, ha zajlik!

Nem véletlen, hogy az utóbbi évek legnagyobb port felverő és legszédítőbb karriert befutó politikai filozófiai kiszólása a miniszterelnök 2014-es tusnádfürdői beszédében elhangzó „illiberális demokrácia” szóösszetétel volt. Azóta is szélteben-hosszában elemzik, vitatják, ócsárolják/hozsannazzák, ki-ki beállítotttsága szerint. De ez a siker sajnos nem annyira a miniszterelnök politikai-filozófusi ambícióinak a diadalát jelzi, hanem a magyar társadalomtudomány csődjét, ami még csak megközelíteni sem tudta ezt a szakmai és közönségikert.

13 Ryszard LEGUTKO: *A közönséges ember diadala*, ford. PÁLFALVI Lajos, Rézbong, Göd, 2018, 82.

Az a szomorú helyzet, hogy a magyar politikai cselekvés fényévekkel szaladt előre a magyar társadalomtudományokhoz képest. (Jó, persze lehet nagyon rejtett és örült titkos, bombabiztos, hiperképzett konzervatív think-taneket vizionálni az Orbán-kormány hétköznapijai mögé, amiknek az anyagait a titkosítás feloldása után úgy fogjuk/fogják böngészni, mint a *Federalist Papers* oldalait – bárcsak így volna –, de ez sajnos vélhetőleg csak ábránd.) Az egész magyar társadalomtudományt inkább az akadémiai intézetekkel kapcsolatos purparlé jellemzi, amit azért színvonalban és főleg eleganciában alulmúlni meglehetősen munkás lenne. Ugye mindenki látott már kutyát, akitől el akarják venni a csontját, ő meg morog és kapdos? – Nem ugrik be erről semmiféle analógia? Vagy másik példa lehet mondjuk a közigazgatási bíróságok esete: hol volt a meghatározó sajtóban az erről szóló társadalomtudományi cikközön, a politikai filozófiai vitaáradat? Pedig van annyira fontos, mint egy bakancsos masírozás Alsó-falván vagy egy Momentum/DK/Jobbik-sajtótájékoztató. Halk rezdülések, esetleg a jogi szaksajtóban valami, amit szigorúan csupán szakmabeliek olvasnak, de a *mainstream* médiában csak rövid kis színes. Pedig itt tényleg a társadalmi berendezkedést illető alapkérdésről van szó, még ha áttételesen is.

De ha megszólalnak az elmélet emberei, akkor is általában követő magatartást tapasztalunk: azaz egy adott politikai lépésre reagál a politikai filozófia, vagy hívjuk inkább politikai publicisztikának. Egy már megtörtént valamit elemez, politikai attitűdje szerint ellenségesen vagy egyetértve. Ha pedig egyetért, akkor mameluk, fizetett kormánybérenc, lakájmédia stb. Pedig egyszerűen csak reagált – és akkor a kigyó már bele is harapott a farkába, sikerül ismét körbe-körbe forogni.

VISSZAPILLANTÓTÜKRÖK NÉLKÜL

No persze ez az egész fenti eszmefuttatás nem akkora ötlet, hogy sokan mások ne jöttek volna rá. Olvassuk csak: „A hazai új jobboldal által célként kitűzött szellemi fordulat azonban ebből a pozícióból aligha kivitelezhető. Ehhez ugyanis eszmei viták megnyerésére, értékhierarchiák és reputációs rangsorok átfórálására – ehhez pedig koherens, számottevő meggyőző erővel és belső integritással rendelkező intellektuális teljesítményre van szükség.” Mélyen igaz! De olvassuk csak tovább: „Attól tartunk, egyszerre tanúskodik a szellemi tevékenység és a politika természetének félreértéséről azt feltételezni, hogy ez a feladat egy reflektálatlan kormánypárti pozícióból elvégezhető. A szellemi vitákat nem ugyanazokkal az eszközökkel lehet megnyerni, mint a választásokat.”¹⁴ – Most komolyan? Tényleg ennyire becsüljük a „konkurenciát”? És csak engem emlékeztet ez a stílus a néhai SZDSZ szürkeállományának kivagyiságára?

Hajrá, előre a „koherens, számottevő meggyőző erővel és belső integritással rendelkező intellektuális teljesítmény” megvalósításáig! De azt tudni kell, hogy ez csak a (magyar) konzervatív öncélúság talaján fog sikerülni. Ahol eldobják a visszapillantó tükröket és nem a balliberális meg a „valódi konzervatív” *watchdog*-sereglet¹⁵ kedvét keresve fejtik ki gondolataikat. S nem jön segítség a „művelt Nyugatról” – ha napnyugati irányba tekintünk, akkor a mélyen megvetett amerikai *altright* szolgálhat szellemi munícióval, valamint más égtájak felől a többi kelet-európai ország, s persze Oroszország, a nagy *terra incognita*. Igen, vacak érzés lesz kapaszkodók nélkül maradni, hiszen több emberöltő magyar tanulsága volt, hogy jobb nem sarkosan fogalmazni, hanem csak visszafogottan, s azt is csak úgy, mintha éppen más véleményét tolmácsolnánk. Nem, most itt állunk – bár másként is tehetünk... –, s hiába várunk a megszokott csatornákon szellemi és morális segítséget. Sőt a helyzet rosszabb: nem antibiotikum érkezik onnan, hanem maguk a vírusok. Ha túl akarjuk élni – fizikai és szellemi értelemben –, akkor magunkat kell megerősíteni: fizikailag és szellemileg. S ez, nagyon úgy tűnik, hogy hosszú ideig tartó magányos harc lesz: az egyes egyéneknek és az egyes népeknek is. ■

14 KÖRÖSÉNYI-MÁNDI: *Miért nem vagyunk „új jobboldaliak”?*

15 Szerény hozzájárulásnak szánom a kifejezést a vita nemzetközi, „kellően európer” színvonalra emeléséhez...